

הפגנת חרות שוערכה במארגס 1954 בכיכר מוגרבי בחל-אביב *

בעולם המדיני — „תן על מנת לקחת“ — אלא להיפך, המדיניות הרשמית כמעט הרסה לחלוטין את הידידות האמיתית בינינו ובין צרפת, אם עליידי ההצבעה האומללה באו"ם למען הקמתה של לוב העצמאית, המגשרת בין ארצות הליגה הערבית ובין אלג'יר, ואם עליידי ההודעה למען עצמאותה של מארוקו, כלומר למעשה גירוש של צרפת מכל אפריקה הצפונית. אני בטוח שממשלה עברית אחת, ומדיניות אחת, היו יכולות להפוך את צרפת לבעלת-ברית נאמנה לישראל, כי האינטרס היסודי שלה במזרח התיכון — נגד הליגה הערבית — וזה לחלוטין עם האינטרס של מדינת ישראל.

מה דעתך על הגנת אמריקה לפעולה צבאית ישראלית?

יש לזכור, בניגוד למקובל, כי אין בין אמריקה לבין בריטניה שום זהות אינטרסים, וזאת אחת: התנגדות — ואף היא אינה מסוכמת בימים אלה — לרוסיה הסובייטית. בכל שאר השטחים ישנו ניגוד אינטרסים עמוק בין אמריקה ובין אנגליה — אותו ניגוד אינטרסים אשר המחלחלת העברית ידעה בשעתו לנצל בעיניים פקוחות.

„אמריקה מעוניינת בחיטול ממלכת הירדן“

לו הלכנו בדרך של רכישת בני-ברית, כפי שהסברתי, אפשר היה גם בימים אלה לנצל את הניגוד העמוק בין אמריקה ואנגליה במזרח התיכון, כי אמריקה מעוניינת בדחיקת רגליה של אנגליה מכל האזור הזה, ולא רק ממנו. אם „ממלכת הירדן“ משמשת את הבסיס העיקרי, ואולי האחרון, של האנגלים במזרח התיכון, הרי אין אמריקה מעוניינת כלל בשלמותה של אותה „ממלכה“ אלא להיפך, היא היתה מעוניינת לפחות בחלשתה, ואולי גם בהעברתה מן עולם.

דעתך, לא פעולה הממשלה די הצורך כדי למשוך את אמריקה לצד שני ישראל?

עובדה היא שהממשלה, בנהלה את מדיניות הפילנטרופיה שלה באמריקה, ואת מדיניות הסכמי שביתת-הנשק הדמיוניים עם מדינות-ערב, ליכדה למעשה את כל המעצמות נגדנו, על ידי כך שהקימה מהם מחנה אחד, אשר אנו מבקשים ממנו שהוא ישכנע את הערבים לחתום עמנו על חוזה שלום.

אינך מאמין, איפוא, שחזי שנינו ביחס הממשי שזה האמריקאית למרחב? שהגיעו לשלטון כוחות המבקשים להפתחם על הריאקציה הערבית?

לדעתי, הטענה שהממשלה הרפובליקאית היא עוינת לישראל, בעוד שהממשלה הדמוקרטית היתה ידידותית לה, טענה טפלה היא.

כדי להדגים את כל טפלותה, כדאי להזכיר כי בהגיע הלייבור לשלטון באנגליה, ב-1945, יצאו אנשי מפא"י במחולות ברחובות-העיר, בהינחם כי מפלגת אטלי-בווין תיתן להם עליה או מדינה.

הבעיה אינה של שלטון מפלגה זו או אחרת, לא באנגליה ולא באמריקה. אולם אם בשעת מפנה בווינגטון, שעה שעולה ממשלה חדשה לשלטון, אומרים נציגי ישראל בעצמם שהם מעוניינים בהידוק-יחסים בין מדינות-ערב ובין אמריקה, אין הם יכולים לצפות אלא להידוק-יחסים כזה על חשבון ישראל.

בסיכום אפשר לומר, כי אכן מצבנו בזירה הבינלאומית הוא כיום קשה, הרבה יותר משהיה לפני שנים מספר, אך גם זה ניתן לשנות על ידי מדיניות שתותאם למטרותנו. תסתמך על כוחנו ותפנה לבעלי-ברית ממשיים, בכברות-דרך שונות.

אבל אתה מסכים עמי שמן הסתם תפסיק אמריקה את המענקים והתרומות לישראל אם נעבור לפעולה צבאית?

אין לחדד כי בתנאים הקיימים יתכן והאמריקאים יפסיקו את תן המענק, כפי שכבר פעם הפסיקו בקשר עם ערוץ הירדן, אם ישראל תנקוט יוזמה כלשהי כדי לפרוץ את מעגל הקסמים והדמים המקיף אותה, והמאיים לחנוק אותה.

* לא בתמונה: מנחם בגין עצמו, שדובר ממירופת מזל הקולנוע.

של עמנו, אם, לאחר תקופה ממושכת של מלחמת-דמים „זעירה“ תבוא הסתערות ערבית כללית — הבלתי-נמנעת לדבריו של ראשיהמטה — בכל קטעי החזית, ובשעה שתיראה לאויב כשרה?

מר בגין, במקרה שכוח עברי יפעל נגד מדינה ערבית זו או אחרת, בהתאם לתורת „שעות-הכוש“ האם אינך סובר כי המעצמות הגדולות תתערבנה, אם על ידי תמיכה צבאית בריטית ישירה לירדן או למצרים, ואם על ידי הפסקת כל המענקים מאמריקה?

הבהרה הבעיה המדינית אינה פחות חשובה מהסברת השאלה הצבאית. אין להתעלם בשום טנים ואופן מן השילוב בין גורמים מדיניים וצבאיים במערכה לאומית. שילוב זה עמד תמיד לנגד עינינו בתקופת המחלחלת, ואני מאמין כי רק הודות להגנת המערכה המדינית, השפעת מלחמתנו הצבאית על הגורמים הבינלאומיים, הגיעו לכך שבשעה מסוימת נתמך עמנו הן על ידי אמריקה והן על ידי רוסיה, וקיבל עזרה צבאית אדירה מצרפת.

אינך חושב שמאז השתנה המצב?

מצבנו כיום יכול היה להיות הרבה יותר טוב, לו ניהלנו במשך השנים האחרונות מדיניות שמטרתה רכישת בעלי-ברית. אולם מדיניות זו לא היתה קיימת. המטרה היחידה של המדיניות הרשמית היתה להשיג הסכמי-שלום עם מדינות ערב בתנאים הקיימים, מטרה שנתגלתה לעיני כל כדמיונית לחלוטין. אולם בגלל המדיניות הזאת נטשנו לחלוטין את מטרותנו הלאומית, ולא חיפשנו בעלי-ברית.

„האנגלים ישמחו אם נהלום במצריים“

פעם אמרה הממשלה, שישראל צריכה להיות ניטרלית. איך יכולה מדינה, שיש לה אויבים, להיות ניטרלית, זאת אומרת לא לחפש לה בעלי-ברית? פעם אמר בן-גוריון כי האוריינטציה שלנו צריכה להיות על ארגון האומות המאוחדות, והוא לא שעה לאזהרתנו כי הארגון הבינלאומי אינו אלא מבטא את האינטרסים הנפרדים של חבריו, ומבחינה מדינית אינו אלא מעין „רעידת עתונאים בינלאומית מתמדת“. רק בשנת 1954 גילה מר בן-גוריון כי ארגון האומות המאוחדות אינו אלא מעין „עתון עתונאים בינלאומי“, ואסור לנו לסמוך עליו.

כך או אחרת עובדה היא שמעולם לא חיפשנו בעלי-ברית בזירה הבינלאומית ובמזרח התיכון, והננו המדינה היחידה בעולם אשר אויבים וצרים יש לה, ואילו בעלי-ברית אין לה.

למה אתה מתכוון במונח „בעל-ברית“?

תהיה זו טעות להניח כי המונח „בעל-ברית“ בימינו זהה עם בעל-ברית כפי שהמונח היה ידוע במאה ה-19. כלומר, גורם אשר עמו חותמת מדינה מסוימת על חוזה סודי או גלוי להגנה-התקפה, שום חוזה כאלה אינם דרושים למדינתנו.

בעל-ברית יכול להיות כל גורם אשר עמו נוכל ללכת כברת-דרך, והאינטרס שלו ושלנו יותאם באותה כברת-דרך.

למשל?

קח, למשל, את הדוגמה הבולטת ביותר: אם הבריטים, אשר בהם נלחמנו משך שנים רבות, אם הם מעוניינים מבחינת האינטרס שלהם בתעלת סואץ, שאנו גורדי מלחמה על צבא-מצריים, אם בשטח-הכיבוש של עזה ואם במפרץ-אילת, הרי באותה כברת-דרך האינטרס שלנו יותאם לאינטרס שלהם, הם יכולים לשמש לנו, הם, אפילו הבריטים, „בעל-ברית לכברת-דרך“.

הזכרת קודם את שמה של צרפת. אתה חושב על שותפות עמה?

כן, בהיקף רחב ביותר. אין זה מקרה, אם כי הדבר אינו ידוע ברבים, כי בימי מלחמת-המגן נגד הערבים קיבלנו את רוב הנשק לא מצ'כוסלובקיה ולא מאמריקה, אלא מצרפת. כי צרפת מעוניינת לשבור את הליגה הערבית, ששימשה מכשיר לגירוש מהמזרח התיכון, ומוסיפה לשמש מכשיר למלחמה באינטרסים הצרפתיים באפריקה הצפונית. אולם המדיניות הרשמית לא זו בלבד שלא שקדה על רכישת צרפת כבעל-ברית, על הבסיס היחיד המקובל

בשפת-החוק הרשמית „המחדל“ שלה, חייבים להשיב לשאלה: מה היא הברירה למדיניות המוצעת על ידינו? הם מודים בשני דברים: ראשית, שמדינות-ערב מגבירות את התקפותיהן עלינו, והממשלה אינה מתחייבת לדאוג לכך כי שום יהודי לא ייהרג במדינת ישראל...

מנין לקחת הודעה כזו של הממשלה? עד כמה שאני יודע, היא לא הופיעה בעתונות.

אופייני הדבר שגם אני לא שמתי לב להכרזה הזאת בשלמותה, בהקשיבי לנאומו של מר שרת בכנסת. בשבתי באולם הכנסת, קלטתי את דבריו של ראש הממשלה, שלפיה אין הממשלה מתחייבת לכך ששום יהודי לא ייהרג. מי יכול היה להעלות על הדעת כי ראש ממשלה ירחיק-לכת ויצהיר שממשלתו אינה מתחייבת לדאוג לכך וכולי? אולם ביום החמישי בלילה הקשבתי לשידור השבועי של קול-ישראל על הדיון המדיני בכנסת, והנה שמעתי מלה במלה את ההודעה השלמה של מר שרת: „הממשלה אינה מתחייבת לדאוג לכך ששום יהודי לא ייהרג“. אם המשפט הזה לא הופיע בשלמותו בעתונות, אין לכך הסבר אלא אחד: בנאומו של מר שרת נעשתה צנזורה „חיובית“.

הפסקתי את דברייך, מר בגין, אמרת שדי דעתך אין לממשלה כל מדיניות אלטרנטיבית.

כן. הם גם מודים כי הערבים רוצים להשמידנו ומתכוון ננים למעשה ובכל המרץ למה שקרוי סיבוב שני. לפני ימים מספר קראתי בני-ירוק טיימס את הודעתו של ראש המטה, רב-אלוף משה דיין, אשר הכריז כי „המלחמה הכללית בינינו ובין הערבים היא בלתי-נמנעת, לפי יוזמת הערבים“, אם נסכם את שתי ההודאות האלה, יוצא כי מבחינת העתיד צפויה לנו, במצב הקיים, שפיכות דמים בלתי-פוסקת. אחד השירים התבטא שיתכן ושפיכות דמים זו תימשך שנות דור, ולאחר מכן צפויה לנו מלחמה כללית בכל החזיתות, לפי יוזמת הערבים, בזמן שהם יגישו או לפחות יניחו, כי ידם על העליונה.

במלים אחרות, אתה מציע „מלחמה מר נעת“?

לא. אני מציע „מפעליה-הגשמה מונעים“ והנני מאמין כי מיבצעי-הגשמה אלה אפשר לבצע גם בלי מלחמה כללית; למעשה, הם עשויים למנוע מלחמה כללית, אבל אפילו אם הם כרוכים בסיכון של מלחמה כללית, מוטב לקבלם, מאשר ללכת בבטחון מוחלט לקראת מלחמה כללית לפי יוזמת האויב. אחר תקופה ארוכה של שפיכת דמנו וערעור בטחוננו, עיצור הפוסטיביזם של הנשק העברי וערעור המוראל בקרב העם והנוער.

„הסבוב העתי בלתי נמנע“

לטובת מי פועל, לדעתך הזמן? לטובת ישראל או לטובת הערבים?

אני מאמין כי בתקופה שבין 5 עד 10 שנים היה לאל ידינו לנפץ את כוחם הצבאי של מדינות ערב בכל מקרה של מלחמת חזית גלויה. אולם היתה זו קלות-דעת גוראה לו היינו מניחים כי הזמן פועל לטובתנו. האמת היא כי מבחינת הנתונים האובייקטיביים פועל הזמן לטובת ארבינו.

מרוע אתה חושב כך?

אין אנו מתרבים, אלא מתמעטים. במדינות-ערב קם דור

חדש, אשר בעוד 5 עד 10 שנים לא יזכור עוד את התבוסה הערבית. הערבים מקבלים, ויוסיפו לקבל בשנים הבאות, נשק חדש מכל הסוגים אם מאנגליה ואם מאמריקה. אנם יש להניח כי כוחנו הצבאי יגבר מבחינת הצידור, אבל הדיספורפורציה המספרית יכולה להיות בעוכר ריגנו. ועל כן, יש חשש גורא בלב, שאין כלל לכחדו מה יקרה לעצם קיומה של מדינת ישראל ולקיומו הפיסי